

SCRISORILE UNUI ORIENTALIST. ALPHONSE MINGANA ÎNTR-UN SCHIMB EPISTOLAR

Cristina Barbu*

Abstract: *An important personality of the Oriental and Syriac studies between the two World Wars period, Alphonse Mingana reveals himself as both a mysterious and controversial person. He was born in 1880 in the village of Šarāniš, district of Zakho, North of Iraq. He was born in a Christian family. He received his education at the Saint Jean Seminary in Mosul, where he graduated and was ordained priest. He continue his activity in the Seminary until 1913, when he embarked on a journey through the Ottoman Empire and Persia. There, in Mardin, he meets a Protestant missionary named Andrew and decided to move to the United Kingdom where he meets Harris Rendel.*

Throughout his lifetime, Alphonse Mingana was involved in some controversies which captured the attention of various scholars, bringing him a certain reputation. Some of these controversies, such as the one around „Kitab ud-Din wa ad-Dawlah”, have been clarified during his life or after. Others, such as the Chronicle of Arbela, remained a mystery to this day.

Tijmen Baarda, in his article „Firmly established in early 20th-century orientalism: Alphonse Mingana among his fellow scholars” argues that although today Mingana is frequently mentioned today in connection with these controversies, during his life, he was rather a good source of information and expertise for a great number of scholars and students in Europe.

This article proposes, according to Tijmen Baarda’s opinion, to exemplify the nature of his relationship with other scholars and to emphasize the importance of Mingana’s contribution. It also aims to create a new perspective on his personality as it is revealed from his correspondence with three scholars of his time, curated at the Cadbury Research Library of the University of Birmingham.

Keywords: Alphonse Mingana, Woodbrooke, Syriac studies, Oriental studies, Irak, Birmingham, letters, library, Mingana collection, manuscripts

Alphonse Mingana, cunoscut orientalist de origine irakiană, apreciat îndeosebi pentru aportul adus în studiul literaturii siriace¹ în raportul dintre creștinism și islamul timpuriu, a marcat secolul al XX-

* Doctorand, SCOSAAR – Școala Doctorală de Istorie și Arheologie, Institutul de Studii Sud-Est Europene, București ; e-mail : cristina.milan.barbu@outlook.com

¹ Tijmen C. Baarda, *Firmly established in Early 20th century orientalism: Alphonse Mingana among his fellow scholars*, „Hugoye: Journal of Syriac Studies”, 19.1, 2016, p. 3.

„Anuarul Institutului de Istorie «G. Barițiu». Series Historica”, tom LXIII, 2024, Supliment nr. 1, p. 169-181.

lea prin crearea bibliotecii din Selly Oak, Birmingham. Această bibliotecă, care este găzduită astăzi în cadrul Cadbury Research Library la Universitatea din Birmingham, conține una dintre cele mai importante arhive din Marea Britanie și din Europa.

Articolul prezent urmărește să aducă la lumină câteva aspecte din viața lui Alphonse Mingana, din lumina corespondenței sale cu E.R. Hayes, William Telfer și un apropiat pe nume Canney. Așa cum reiese din studierea acestor schimburi epistolare, asemănător detaliilor oferite de alte scrisori ale sale, Mingana este dezvăluit într-o lumină nouă, diferită de aceea rămasă peste timp, adesea superficială și axată pe controversile din timpul carierei sale. De altfel, acestea, se observă, sunt scoase în evidență după moartea sa și remarcăm o mică preocupare pentru ele în timpul vieții sale. Concluzia lui Tijmen C. Baarda rezumă într-o manieră clară spiritul amical și interes al partenerilor de corespondență ai săi²:

„Despite all the accusations that he forged material, the people with whom he had correspondence do not take these accusations seriously or do not seem to be influenced by them in the way they address Mingana. The negative influence of these accusations must have been much graver after his death”³.

Manuscrisele culese, în majoritate, din Orient, în timpul celor trei călătorii în spațiul fostului Imperiu Otoman, împreună cu cele achiziționate ulterior, probabil din Europa sau de la sursele sale din Orientul Mijlociu⁴, formează o arhivă de peste 600 manuscrise creștine siriace, arabe, garshuni⁵, precum și manuscrise islamice. Detalii amănunțite despre achiziția acestora nu există, altele decât cele disponibile cu ocazia călătoriilor sale înapoi în Orientul apropiat și mijlociu, așa cum observă Kristian Heal⁶. Din notele introductive ale

² *Ibidem*, p. 30.

³ În ciuda tuturor acuzațiilor că a falsificat materialul, oamenii cu care a corespondat nu iau aceste acuzații în serios sau nu par a fi influențați de acestea în momentul în care i se adresează lui Mingana. Influența negativă a acestor acuzații trebuie să fi fost mult mai gravă după moartea lui.

⁴ K. Heal, *Notes on the Acquisition History of the Mingana Syriac Manuscripts*, „Cahiers d'études syriaques”, 2015, p. 21.

⁵ Se referă la texte scrise în limba arabă, folosind alfabetul siriac.

⁶ În articolul *Notes on the Acquisition History of the Mingana Syriac Manuscripts*, „Cahiers d'études syriaques”.

Catalogului de manuscrise creștine siriace, volumul I, text asupra căruia ne oprim atenția grație mențiunilor lui Kristian Heal, Mingana menționează vag proveniența acestor manuscrise, dar considerăm că el indică, generic, de unde sunt achiziționate aceste manuscrise.

„From 1925 to 1932 a considerable number of MSS. were added to the collection, and their acquisition was again made possible by the material help and assistance of Mr. Edward Cadbury, without whose high public spirit and love of learning many books and valuable fragments would have inevitably perished in the partially destroyed churches, monasteries, and private houses of the sorely tried adherents of Eastern Christianity⁷”.

Colecția, explică chiar Mingana, conține un număr asemănător, dacă nu chiar mai mare de manuscrise decât librăriile naționale din Paris și Berlin împreună și mai mare decât colecțiile din Oxford și Cambridge⁸. În ceea ce privește colecția de manuscrise garshuni, Mingana menționează în prefața Catalogului de manuscrise siriace că sunt mai multe decât în oricare altă colecție⁹.

Conform descrierii pe care Universitatea din Birmingham o conturează pe site-ul acesteia, colecția de siriacă, care acum se află la Cadbury research Library din cadrul acestei universități, este, pe de-o parte, a treia cea mai mare din Occident din punctul de vedere al manuscriselor creștine siriace, după Biblioteca Vaticanului și British Library și, de cealaltă parte, conține a treia cea mai importantă colecție de manuscrise islamice din Marea Britanie. Astăzi, secțiunea de manuscrise arabe creștine este depășită doar de Vatican și Biblioteca Națională a Franței¹⁰.

⁷ Din 1925 pînă în 1932, un număr considerabil de manuscrise au fost adăugate colecției și achiziția lor a fost posibilă cu ajutorul material și asistența domnului Edwards Cadbury, fără de al cărui spirit public înalt și iubire pentru învățare, multe cărți și fragmente valoroase ar fi fost inevitabil pierdute în bisericile, mănăstirile și casele parțial distruse ale adepților creștinismului, amarnic încercați. A. Mingana, *Catalogue of the Mingana Collection of Manuscripts*, vol. 1, *Syriac and Garshuni Manuscripts*, Cambridge, W. Heffer and Sons, 1933, p. V.

⁸ A. Mingana, *op. cit.*, p. VI.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ „The Syriac section with its 662 manuscripts rates third in the West after the British Library and the Vatican Library. The Christian Arabic section is surpassed in the West only by the Vatican Library and the Bibliotheque Nationale de France.”, în:

Viața sa însă nu este foarte bine cunoscută. El se stabilește în Birmingham, Marea Britanie, după ce, în 1910 renunță la rolul său din cadrul seminarului dominican Sfântul Ioan din Mosul și pleacă într-o călătorie prin Imperiul Otoman și Persia. În drumul său, întâlnește un misionar protestant american pe nume Andrew¹¹, care îl îndrumă spre Selly Oak Colleges, dându-i contactul lui Harris Rendel, atunci director de studii la Woodbrooke¹². Într-un text semnat de L.A. Hunt, disponibil pe site-ul colecției Mingana¹³, este specificat faptul că motivul călătoriei sale în Marea Britanie a fost chiar invitația lui Harris Rendel. Mingana rămâne pentru câțiva ani în Manchester, apoi se mută în Birmingham.

Ajuns în Birmingham, este primit de comunitatea de la Selly Oak și astfel începe pentru el un nou drum. Aici, peste ani, Mingana își asumă diferite roluri în Manchester și Birmingham, devenind o figură de referință în studiile de orientalistă și o sursă prețioasă de cunoștințe privind Orientul Mijlociu, istoria și tradițiile acestui spațiu.

Motivele pentru care acesta a plecat din seminarul Sf. Ioan din Mosul nu sunt clar menționate, însă această plecare survine în urma conflictului stârnit de publicarea Cronicii din Arbela, urmată de o perioadă de 5 ani de absență în câmpul publicării științifice. Mingana intrase în conflict cu superiorii săi în repetate rânduri. Despre această controversă vorbește Samir Khalil Samir în prelegerea sa din cadrul First Woodbrooke Mingana Symposium, în 25 mai 1990.

Dincolo de datele parcursului său din Iraq în occident și de discuțiile pe care le-a stârnit în urma publicării unor lucrări, Alphonse Mingana se dezvăluie prin bogata, dar incompleta sa corespondență, disponibilă în cadrul Cadbury Research Library, de la Universitatea din Birmingham. În continuare, vom încerca să creionăm personalitatea sa, dezvăluind aspecte din scrisorile sale, natura relației sale cu corespondenții și imaginea care reiese după lectura scrisorilor.

<https://www.birmingham.ac.uk/facilities/cadbury/birmingham-quran-mingana-collection/mingana-collection/introduction> și „The Islamic collection is the third largest Arabic manuscript collection in the UK.”, în: <https://calmview.bham.ac.uk/Record.aspx?src=CalmView.Catalog&id=XMINGANA&pos=1>

¹¹ K.S. Samir, *Alphonse Mingana and his contribution to the early Christian-Muslim Studies*, Birmingham, 1990, p. 16.

¹² *Ibidem*, p. 15.

¹³ <https://calmview.bham.ac.uk/Record.aspx?src=CalmView.Catalog&id=XMINGANA>

Pentru acest studiu a fost aleasă corespondența cu E.R. Hayes, profesorul William Telfer și Canney. La o simplă lectură a acestor scrisori, se observă tonul politicos și apreciativ, uneori sobru, dar respectuos și pe parcurs, prietenos. Scrisorile sunt mai degrabă despre propuneri de colaborare, despre cereri de fotografii ale manuscriselor sau ajutorarea studenților cu materiale, traduceri sau recenzii. Aceste subiecte sunt presărate cu detalii personale și impresii pe care Mingana, sau interlocutorul său le scriau. Reiese în mod clar faptul că Mingana cunoștea bine lumea academică, era implicat în ea și făcea parte activ din această mișcare dinamică ce căuta să descopere Oriental Apropiat și Mijlociu.

1. Corespondența cu Rev. E.R. Hayes¹⁴

Corespondența dintre Alphonse Mingana și Rev. E.R. Hayes, cuprinzând scrisorile care există în arhiva colecției Mingana, din cadrul Cadbury Special Collection, Universitatea din Birmingham, începe pe 10 septembrie 1934 și se termină pe 10 decembrie 1936.

Dialogul dintre cei doi începe cu scrisoarea adresată de Mingana lui E.R. Hayes, în care este dezvăluit faptul că cel din urmă este în căutarea textului *Statutes of the School of Nisibis*, ediția Guidi. Răspunzându-i, Mingana îl anunță că nu deține această ediție, însă textul căutat se regăsește în două manuscrise diferite care sunt în colecția sa. Pentru acest motiv, se oferă să îi trimită fotografii ale acelor manuscrise, sugerând că probabil ar fi mai ieftin, chiar.

În dimineața zilei de 17 noiembrie 1934, Mingana verifică în colecția sa și îi transmite lui Hayes că a găsit zece pagini de manuscris ce cuprind *Statutes of the school of Nisibis*. El se oferă să le fotografieze la un preț de 6 $\frac{3}{4}$ d.¹⁵ pe fotografie și așteaptă indicații pentru a demara procesul de fotografiere. Cele zece fotografii sunt trimise în 23 noiembrie. Acestea cuprind pagini preluate din manuscrisul Ms. Mingana Syr 586, ff. 273b-382b., cu mențiunea că factura îi va fi trimisă în momentul în care va veni.

Corespondența merge mai departe cu două scrisori, transmise în 4 și 10 mai, în care dialogul continuă cu rugămintea lui Hayes de a-i fi

¹⁴ [DA66/1/3/1/12 Mingana Collection, Special Collections, Cadbury Research Library, Universitatea din Birmingham](#)

¹⁵ sixpence/tanner, monedă introdusă în anul 1551.

împrumutate trei cărți, dacă Mingana se află în posesia lor: *Liber Turris*, *Book of Chastity* (ed. Chabot sau Bedjan) și *History of Jabalaha*, pe care însă Mingana nu le poate împrumuta din pricina faptului că le folosește în perioada discuției lor. Aflăm, de asemenea, că este o perioadă intensă pentru Mingana, lucrează sub o mare presiune: „I did not answer to it immediately, as I was (and still am) working under great pressure”¹⁶.

Alphonse Mingana se dezvăluie drept o persoană care nu doar că reprezintă o sursă prețioasă de manuscrise și informații, dar și un sprijin pentru ceilalți cercetători prin sfaturile și indicațiile pe care le oferă. El îl îndrumă pe Hayes și îi explică în detaliu cum poate proceda pentru a obține aceste cărți de la biblioteca Liverpool Reference Library:

„... unless you fail to get them from the National Central Library, which, as you know, lends books from all libraries. If you go to the Librarian of Liverpool Reference Library, and ask him for the loan of these books, he will communicate the above National Central Library, which will the procure them for you from other libraries in this country or abroad”¹⁷.

Analizând scrisorile din 10 și 20 mai 1934, înțelegem că Hayes nu găsește aceste lucrări și Mingana îl ajută. Acesta din urmă îi trimite lui Hayes, rând pe rând, fiecare dintre cele trei cărți, prima fiind *The Book of Chastity* de Išo'dnah, ediția Bedjan. Urmează apoi *Patriarchis Nestorium Commentaria de Mari, Amr și Sliba* editată de Cismondi traducere și apoi, *History of Yahbalaha*. În paralel, Hayes îi solicită lui Mingana să citească traducerea sa a textului *Statutes of the School of Nisibis*, pe care Mingana se apucă să îl citească începând cu 20 mai și, din scrisoarea datată în 21, mai aflăm că Mingana face chiar corecturi: „with some corrections which I hope you will easily understand”¹⁸.

În această perioadă, cercetările lui Mingana se apleacă asupra unui text, din punctul său de vedere, greu de tradus: o enciclopedie de științe naturale și filosofice, așa cum erau cunoscute și predate în Bagdad în jurul anului 817, de Job of Edessa, numit și Ayyub al-

¹⁶ DA66/1/3/1/12 Mingana Collection, Special Collections, Cadbury Research Library, Universitatea din Birmingham

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Scrisoare din 21 mai 1935, Mingana către E.R. Hayes.

Ruhawi¹⁹. Este o carte voluminoasă cu un text pe care în descriere ca fiind „corupt”, în care se vorbește despre fizică, chimie, medicină, meteorologie, metafizică, astronomie, matematică și alte subiecte laborioase – subiecte în care, spune Mingana, nu este specialist. Aduagă, invitându-l la lectura acestui text, că va trimite o copie la Rylands Library.

În afara acestor discuții pe seama textelor pe care cei doi lucrează și a cererii de corectare a traducerilor, Mingana mai abordează, rar, și subiecte legate de viața privată și familia sa. Mai mult, face comentarii pe baza unor întâmplări care îi sunt relatate și își exprimă părerea în chestiuni variate.

Corespondența dintre cei doi este scrisă într-un registru elegant, amical, scrisorile având un ton mai sobru la început, dar destinându-se pe parcurs. Acest fapt denotă o oarecare prietenie între cei doi protagoniști.

În anul 1936 Hayes depune o teză la University of London care nu are succes. Doi dintre examinatori se comportă „astonishing”²⁰ conform opiniei lui Alphonse Mingana, continuând să își exprime părerea de rău pentru felul în care „some of our universities”²¹ tratează unele subiecte istorice și teologice. Folosirea pronumelui posesiv „our” de către Mingana arată destul de clar că, la această dată, Alphonse Mingana nu se mai vede ca un imigrant, ci ca făcând parte, poate chiar conturând, prin contribuția sa, viața academică britanică.

Din acest schimb epistolar prețios aflăm că Alphonse Mingana și soția sa, Emma-Sophie, aveau doi copii: Marie și John. Despre cei doi îi scrie lui Hayes în 10 septembrie 1934. În acest an, 1934, John terminase școala și se îndrepta spre primul an de universitate pentru a urma studiul de drept. Deși Mingana a dorit să îl trimită la Oxford, acesta a mers, într-un final, la Universitatea din Birmingham pentru a fi mai aproape de casă: „I meant at first to send him to Oxford, but I thought it would be better for him to stay at home which he has not seen, except during the holidays, for eight years and a half”²². La fel

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ Uimitor.

²¹ Unele dintre universitățile noastre.

²² „Am vrut la început să îl trimit la Oxford, dar m-am gândit că ar fi mai bine pentru el să stea acasă pe care n-a văzut-o, cu excepția vacanțelor, de opt ani și jumătate.”, Scrisoare din 17 noiembrie 1934, Mingana către Hayes.

ca și sora sa, Marie, John probabil că a urmat o școală cu internat, o tradiție în rândul clasei intelectuale britanice.

Cât despre fiica sa, Mingana scrie că ea urma să termine școala în acel an școlar: 1934/1935 și apoi să călătorească pentru o jumătate de an în Germania și Franța, în vara anului 1935, adăugând că nu știe ce va face după aceea. În așteptarea călătoriei în Germania, Mingana și soția sa au cazat o tânără nemțoaică, timp în care Marie era la internat.

Detaliile personale sunt absente până la data de 27 august, când Mingana scrie că a revenit dintr-un tur în Franța, Elveția și Germania și Belgia, unde s-au plimbat „like wandering Jews”²³.

2. Corespondența cu Reverend William Telfer de la Clare College, Cambridge

William Telfer (16 January 1886 – 13 January 1968) a fost teolog, membru al Bisericii Anglicane și fost decan al „Clare College”, Universitatea Cambridge, specialist în studii creștine.

Corespondența cu acesta începe în 1933 și se întinde pe o perioadă de trei ani, până în 1935. Discuția dintre cei doi abordează în principal colaborarea și consultarea pe teme variate. Corespondența mai conține și discuții organizatorice. Există în această arhivă un total de 26 de scrisori pe care cei doi le-au schimbat, dar cu siguranță că în realitate au existat mai multe.

Acest schimb epistolar începe cu un schimb de păreri despre o posibilă călătorie la Cambridge, la o întâlnire a „Cambridge Theological Society” pentru o discuție, pe care membrii societății teologice o preferă informală, despre colecția sa de la Woodbrooke. Data propusă este 1 martie 1934, dată pe care Mingana trebuie să o confirme. Din acest schimb de scrisori deducem că Mingana nu este convins de formatul acestei întâlniri, astfel că cere mai multe detalii:

„Dear Mr Telfer,

Many thanks for your kind letter on the 23rd inst. I am sure you know that the kind of work which I do does not leave me much time

²³ Despre această expresie și decizia alegerii ei nu știm foarte multe. Istoria lui Alphonse Mingana ne inspiră să considerăm că expresia nu este menționată cu sens peiorativ, așa cum sunt multe referințe la evrei din acea perioadă tulbure, ci mai degrabă influențată de bogata istorie a poporului evreu, pe care Mingana trebuie să o fi cunoscut foarte bine din Biblie și din textele antice pe care le-a studiat.

for lectures, and I have generally refused invitations for such lectures. In the present case, however, I cannot induce myself to refuse an invitation from you, but I wish to know if what your Theological Society would like is informal talk on my collections, or a scientific discourse on connection with it, on the unique and important texts which it contains. Etc.

Yours very truly²⁴.

Mai departe, Mingana consideră că 1 martie 1934 este o dată îndepărtată și nu poate confirma atât de devreme, dar, spune el, calendarul său nu conține nimic la acea dată.

Pentru această întâlnire, profesorul William Telfer se asigură că ei, cei de la Cambridge, sunt cei care îi asigură călătoria și îi propune să se cazeze la profesorul Burkitt²⁵ care și-a exprimat dorința de a-l găzdui.

Dintr-o scrisoare din iunie 1933, aflăm că Telfer scrisese o recenzie despre volumul al VI-lea al *Woodbrooke studies* în „Journal of Theological Studies” în care mesajul lui Telfer este unul apreciativ: „appreciative way in which you describe my work”²⁶. Aici este dezvăluit faptul că eforturile lui Mingana de a aduce manuscrise din Orientul Apropiat și Mijlociu, erau cunoscute și apreciate în mediul academic britanic, în mod deosebit în ceea ce privește manuscrisele creștine.

Menținând ca subiect principal organizarea acestei întâlniri de la „Cambridge Theological Society”, Mingana și Telfer mai menționează și Catalogul *Woodbrooke Studies*, publicat la W. Heffer & sons Limited în 1932, ce cuprinde manuscrise siriace și garshuni. Se poate spune că publicațiile și munca lui Mingana sunt cunoscute în Europa,

²⁴ „Dragă domnule Telfer, Mulțumesc mult pentru amabila dvs. scrisoare din data de 23 inst. Sunt sigur că dvs. știți că tipul de muncă pe care îl depun nu îmi lasă prea mult timp pentru predare. In acest caz însă nu mă pot induce să refuz o invitație de la dvs., dar aș dori să știu dacă ceea ce Societatea dvs. Teologică ar dori este o discuție informală despre colecția mea sau un discurs științific în legătură cu aceasta, despre textile unice și importante pe care le conține, etc. Al dvs. cu sinceritate”, Scrisoare din 25 noiembrie 1933, Mingana către Telfer.

²⁵ Profesorul Francis Crawford Burkitt (1864-1935) a fost lector de paleografie la Cambridge și, apoi, în 1905, a devenit profesor de teologie la aceeași universitate, cu titlul *Norrisian Professor of Divinity*. Cercetarea sa se concentrează pe studiul manuscriselor siriace religioase.

²⁶ Modul apreciativ în care îmi descrii munca.

căci, în ianuarie 1934, el trimite acest volum pentru recenzii în Marea Britanie și Germania. De asemenea, îl anunță pe Telfer că volumul al VII-lea din *Woodbrooke Studies* a ieșit și cuprinde manuscrise ale creștinilor mistici. Acest volum va fi trimis de Mingana lui William Telfer în februarie 1934.

Un alt episod care dezvăluie puțin din relația celor doi îl reprezintă un manuscris hagiografic grec, pe care Telfer dorește să îl clarifice și propune să vină în Birmingham pentru una sau două zile într-un weekend. Astfel, el pleacă spre Birmingham în aprilie²⁷. De asemenea, în scrisoarea trimisă de Mingana lui Telfer acesta menționează o vizită a lui Edward Cadbury pe 5 aprilie, în cadrul căreia Cadbury i-a invitat pe amândoi la un prânz, la ora 13, la casa sa de la țară, din Lucky Hills. De asemenea, aranjamentul este ca o mașină să îi preia și să îi ducă înapoi. Alphonse Mingana îl mai roagă pe Telfer să îi scrie cum are de gând să ajungă la Birmingham și îi dă câteva indicații practice.

În urma acestei vizite, are loc o discuție despre anumite aspecte ale manuscrisului și aflăm că Mingana speră să găsească un nou manuscris hagiografic grec, „so as to attract you to Birmingham!”²⁸.

În 1934, o piatră cu inscripții este descoperită lângă Antiohia, de patriarhul siriac Ignatius Ephrem I. Aceasta pare, în opinia lui Mingana, a fi un epitaf pentru împăratul Marcus Aurelius. Cu toate acestea, nu este sigur și îi menționează lui Telfer, căruia îi trimite și câteva fotografii pentru a descifra textul, cu mențiunea că are permisiunea de a le publica ulterior. În scrisoare mai aflăm că Telfer se întoarce dintr-o călătorie în Germania.

Într-o scrisoare din 10 decembrie 1934, William Telfer îi transmite lui Mingana opinia sa despre această inscripție. El consideră ca ea aparține unui altar construit în onoarea împăratului Marcus Aurelius de trei nabateeni care sunt și șefi de trib. Pe piatră este scris numele celor trei: „*Beelilbos, fiul lui Molimos, împreună cu Goraphos și Didas fiul lui ...*”. Telfer consideră că interesul major în această inscripție constă în descoperirea numelor semitice din spatele inscripțiilor grecești și faptul că un astfel de gest trebuie să fi fost determinat de un sentiment de grațitudine foarte mare din partea celor trei. Telfer speră, de asemenea, să continue cercetarea până la Crăciun.

²⁷ Scrisoare din 6 aprilie 1934, Mingana către William Telfer.

²⁸ Pentru a te atrage în Birmingham.

Mingana, într-o scrisoare din 14 decembrie, îi dă dreptate și exemplifică: Beelilbos este *Ba alaba*, Goraphos este *Gharafa*, Molimos este *Mu lim*. Toate numele, cu excepția lui Didas, sunt semitice. De asemenea, el consideră că Telfer ar trebui să publice această descoperire în „Journal of Theological Studies” și argumentează că aceasta pune în lumină interacțiunea dintre Roma și triburile de la sud și sud-est de Iordania.

Telfer se decide să o publice și astfel, în 15 decembrie, îi trimite o carte poștală în care îi cere detalii despre descoperirea sa, pentru a fi puse într-o notă.

Cu privire la detaliile artefactului, Mingana menționează pe 2 ianuarie 1935 că Patriarhul i-a răspuns că piatra are 55 cm lungime și 40 cm lățime și a fost descoperită în timpul săpării în curtea bisericii Sf. Sergius și Bacchus din orașul Şadad. De asemenea, în această scrisoare primește confirmarea că poate să publice descoperirea și că Patriarhul siriac Ignatius Ephrem I de Antiohia îi permite acest lucru.

Articolul scris de Telfer pe baza acestei inscripții este, pe 31 ianuarie 1935, revizuit de Mingana care face mici modificări, dar, continuă acesta, este „short and to the point”²⁹. Pe 21 august aflăm că articolul era la editură și că Telfer plănuiește să trimită câteva copii și lui Mingana, pe lângă alți destinatari.

Articolul va ieși în ediția din 1935 a „Journal of Roman Studies”, sub numele *A recently discovered inscription by Arab veterans*. În acest articol, Mingana și expertiza sa sunt menționați de mai multe ori.

Între William Telfer și Alphonse Mingana relația, așa cum se conturează ea din aceste scrisori, este una de prietenie și de colaborare pe teme de interes comun, însă această amiciție nu pare să se fi extins către familiile celor doi, așa cum pare să reiasă din corespondența anterioară.

3. Corespondența cu Maurice Arthur Canney³⁰

Acest schimb de scrisori este unul scurt, dar care are o continuitate indirectă printr-un alt corespondent menționat în aceste epistole, Coggan³¹.

²⁹ Scurt și la obiect.

³⁰ Lector de limbi semitice la Universitatea din Manchester, membru al Royal Asiatic Society, 1897. Membru în echipa editorială a Encyclopaedia Biblica, 1897-1903. Autor al: *An Encyclopaedia of Religions* (1921).

Canney și Mingana fac referire la opt fotografii pe care Mingana anunță că le va trimite doctorandului Coggan. Ele sunt destinate redactării tezei la care Coggan lucrează; în plus, se pare că Mingana îl sprijină și cu traducerea lor. Adăugând un comentariu personal, Mingana dezvăluie amiciția cu Canney și familia sa pe care îi invită la „Manuscripta”, casa sa din Birmingham. În 13 iunie 1932, Mingana scrie că speră ca Canney și familia să poată veni weekend-ul următor, de sâmbătă 18 iunie până luni, 20 iunie, la casa sa, îndemnându-l pe Canney să găsească bilete ieftine.

În decembrie 1932, Canney îi povestește lui Mingana despre stadiul lucrării lui Coggan. Acesta încercase să depună lucrarea la Londra, dar neavând o diplomă de licență obținută acolo, nu a fost posibil. Cei doi discută cazul lui Hayes, cu diplomă de doctor de la Paris, sugestiv pentru situația lui Coggan. Mai mult, Canney își exprimă speranța ca Mingana să întâlnească o cunoștință a sa (A.M.D. Hughes, a cărui familie o cunoaște ulterior).

În ultima scrisoare, datată 9 ianuarie 1933, Mingana îi trimite lui Canney, pe lângă veștile despre vizita sa la familia Hughes în Leicester, lucrarea *Treatise of Dionysius Barsalibi against the Calcedonians*.

Discuția se încheie brusc din lipsa unor scrisori care să dezvăluie continuarea schimbului lor de opinii și a presupuselor vizite ulterioare.

Concluzie

Deși cele trei exemple sunt o mică parte a tot ceea ce înseamnă corespondența lui Alphonse Mingana, chiar dacă ea este, așa cum mulți afirmă, incompletă, ele sunt reprezentative pentru munca lui Mingana și pentru înțelegerea personalității sale pe care nu o putem surprinde mai în detaliu fără aceste informații.

Despre viața sa înainte de venirea în Marea Britanie nu se cunosc multe iar puținele informații disponibile sunt detalii obiective care nu dezvăluie personalitatea sa.

De asemenea, există o perioadă de câțiva ani, înainte de venirea sa în Marea Britanie, total necunoscută, conform studiilor existente.

Prin aceste scrisori, se dezvăluie o latură a lui Alphonse Mingana care este într-o contradicție cu imaginea pe care acuzațiile de

³¹ Acesta era doctorandul lui Maurice Canney.

manipulare a surselor istorice au creat-o. Avem un cercetător dedicat, parte din rețeaua de savanți occidentali, din Marea Britanie și Europa.

Alphonse Mingana a contribuit semnificativ la dezvoltarea orientalisticii: în primul rând, în calitate de colecționar de manuscrise, iar în al doilea rând, prin efortul permanent depus în munca de traducere, contextualizare a manuscriselor siriace și arabe și totodată, prin facilitarea accesului la colecții de manuscrise necunoscute la acea vreme de europeni.

Mingana a fost deschis să sprijine și să colaboreze nu doar cu savanți, ci și cu tineri doctoranzi și cercetători aflați la început de drum, dovedindu-se a fi o contribuție concretă pe scena orientalisticii secolului al XX-lea.

Pe 5 decembrie 1937 moare după mai bine de un an în care a avut, constant, probleme de sănătate. Atunci, tocmai terminase al treilea volum al manuscriselor creștine din cadrul Colecției Mingana, însă nu a mai putut vedea lucrarea tipărită.